

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Hæresis Arriana, & Concilium Nicænum Catholicum contra eam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

L. ¹ His per Helenam gestis, principe Christiano ¹
² libertatem atque exemplum fidei mundus acceperat: sed
 longe atrocius periculum cunctis Ecclesiis illa pace gene-
 ratum. Namque tum ³ hæresis ⁴ Arrii prorupit, ⁵ totumque ²
 orbem, in vecto errore, turbaverat. Etenim ⁶ duobus Ar- 3
 riis,

εὐσεβείῳ φυλάττει). Μέρο δὲ ἡ
 βασιλῆς ὡς Κωνσταντῖνον τὸ παῖδα
 ἐκόμησεν. Sozomenus. Fabulam esse, sa-
 tis aperte convincit Eusebius. Narrat
 ille, purgatum struendo templo, locum.
 De Cruce ibidem inventa εἰδέν γού.
 An tacuisset si quicquam tale tunc fan-
 do accepisset? Cætera enim ab Helena
 gesta ibidem, sigillatim describit. An
 rem tam notabilem & insignem ta-
 cuisset, si sanationis miraculo crux vera
 cognita? Mirum vero quomodo hoc la-
 tere Eusebium potuerit, qui alia omnia
 tam probe rescivit. Inventio igitur hæc
 crucis, inventum plane & commentum
 fuit sequentis seculi, & fortassean cujus-
 dam Herosolymitani Episcopi, qui, ut
 huic fabulæ auctoritas à magno nomi-
 ne constaret, Helenæ adfinxit, quod illi
 nunquam accidit ut faceret. *Salmas.*

¹ His per Helenam gestis.] Sulpicius
 in ordine rerum non mediocriter labi-
 tur. Nam significat, Helenam ante cru-
 cem invenisse, quam Arriana prorump-
 peret hæresis, aut concilium Nicænum
 advocaretur. Quod facere non potuit,
 Licinio usque ad cccxxiv. annum Chri-
 sti Orientis imperium obtinente. *Sigo-*
nus.

² Libertatem.] Ταῦτα δὲ ἦν, ἀνεῖ-
 ναι τὸς Χριστιανὸς ἢ διώκεσθαι, καὶ τὸς
 ἐν ἐξορίᾳ ὄντας ἀνακαλεῖσθαι, τὸς δὲ
 ἐν δεσμῶν ἠελὶ ἀφίεσθαι, καὶ τοῖς δη-
 μωθεῖσιν τοῖς ἐστίας ἀποκαθίστασθαι,
 τὸς τε ἐκκλησίας ἀνορθῶ. *Socrates de*
Constantino 1 Hist. 1.

³ Hæresis.] Non omnis error hæresis
 est, quamvis omnis hæresis, quæ in vi-
 tio ponitur, nisi errore aliquo hæresis
 esse non possit. *Augustinus* initio libri
 de hæresib. ad Quodvultdeum. Idem
 11. contra Cresconium 3. *Hæresis est*

diversa sequentium seclæ: schisma vero ea-
dem sequentium separatio.

⁴ Arrii.] Sic omnia exemplaria Sul-
 picii habent. Græci Ἀρρίῳ scribunt.
 Arius his Presbyter Alexandrinus fuit,
 ἀνὴρ τῶν ἀμοιβῶν τῆς Διαλεκτικῆς λέ-
 χης. *Socrates Διαλεκτικῶτατος. Sozo-*
men. Causa motæ hæresis φθόνος fuit.
Theodoret. Invidebat enim ambitiosus
 Episcopatum Alexandro. Frustra hoc
 patronus Arianorum Philostorgius ne-
 gar, qui culpam in Alexandrum & Or-
 thodoxos conjicit. *Iac. Gothofred.*

⁵ Totumque orbem, in vecto errore,
 turbaverat.] Incredibili celeritate dete-
 standæ hæresis, velut diluvio quodam,
 orbem inundavit. Ex Ægypto in Bithy-
 niam & Palæstinam, statim sub initia
 pervasit. Successu temporum totus fere
 orbis Arianus fuit.

⁶ Duobus Arriis, acerrimis perfidiæ
 hujus auctoribus.] Horum unus fuit Ar-
 rius auctor hæresis, asserentis Christum
 à Deo creatum esse ex nihilo. Alter vero
 fuit Arrius ille secundus, cujus Alexan-
 der episcopus in epistola apud Socra-
 tem meminit, credo, presbyter ille,
 quem Constantia moriens Constantino
 fratri Augusto commendavit, & per
 quem Arrio priori Constantinus con-
 ciliatus est, & cui Constantinus mori-
 ens testamentum suum commisit. Hi
 Constantinum specie pietatis aut corru-
 perunt, aut certe deceperunt, cum se
 cum Catholicis sentire, prolata falsa fi-
 dei formula, simularent. Hujus pres-
 byteri Socrates, & reliqui meminerunt,
 sed suppresso nomine. verum hæc, quæ
 ante Nicænum concilium acta fuisset,
 Sulpicius videtur innuere, non solum
 post concilium, sed etiam in extremo
 Constantini imperio acta sunt. *Sigon.*

riis, acerrimis perfidiæ hujus autoribus, Imperator etiam depravatur: dumque sibi religionis officium videtur implere, vim persecutionis exercuit: ¹ actique in exilium episcopi, sævitum in clericos, animadversum in laicos, qui se ab ⁴ Arrianorum communione secreverant. ² Quæ autem Arriani prædicabant, erant hujuscemodi: *Patrem Domini, ³ instituendi orbis causa, ⁴ genuisse filium: ⁵ eo pro potestate sui ex nihilo, in substantiam novam atque alteram, factum Dominum novum, alterumque: fuisse autem tempus, quo filius non fuisset.*

¹ LI. Igitur ⁶ hujus mali causa, *Synodus apud Nicæam, ⁷ ex toto*

Hunc locum forte an in mente habuit is qui disputationem Athanasii contra Arrium in Latinum sermonem convertit, cum ita scriberet, *Sed si illud recolat quod in Chronica suabeatæ memoriæ Sulpicius Severus posuit, dicens, duo Arrii tanquam duo serpentes ex uno ore sibilabant: duos Arrios fuisse evidenter reperiet.* Druf. Nam alter Arius, qui itidem presbyter Alexandrinus fuit, initio mortæ hæresis. Alexandro contra Arium ad hæsit, teste Sozomeno 1. 14. Mox autem ad primum Arium defecit, ut ex Epistola Alexandri apud Socratem 1. 3. pater.

¹ *Actique in exilium Episcopi, sævitum in clericos, animadversum in laicos.* Unum tantum Athanasium accepimus à Constantino esse in Galliam relegatum, ut pacem Alexandrinæ ecclesiæ pareret, quem etiam moriens paulo post restitui jussit. Cætera, quæ in clericos & laicos à Constantino, tanquam Arriano, facta dicuntur, apud locupletes auctores non inveniuntur. Sigon. Quinam clerici, qui laici, apud antiquos, infra dicitur ad reliqua Severi opuscula.

² *Quæ autem Arriani prædicabant, erant hujuscemodi.* Ἀρεῖος τὸ ὄνομα κτισμοῦ καὶ ποιήσεως ἀποσημαίνει, καὶ τὸ ὡς ποτε ὅτε σὺ ὡς, ἀποσημαίνει. Theod. 1. 2. εἰ ὁ πατήρ ἐγέννησε τὸ ὄνομα, ἀρχὴν ἀποστροφῆς ἐστὶν ὁ ἄρχων, καὶ ἐκ τούτου δῆλον, ἐξ ὅτι ὄντων ἐγένετο αὐτὸν πρὸς τὸ ὄνομα. Socrates 1. 3. Addit & alia Alexander Episcopus in Epi-

stola sua apud eundem Socratem, ut quod dixerint, filium Dei τρεπίως φύσεως esse, hoc est, ut Sozomenus explicat, αὐτεξουσίᾳ καὶ ἀριότητι δυνάμει ἰσάροισιν, & quod filius non norit patrem τελείως καὶ ἀκέρως. Horn.

³ *Instituendi orbis causa.* Hæc ita explicavit Arius: ὁ ὕψος δὲ ἡμῶν ποιοῦν, ἵνα ἡμῶν δὲ αὐτῶν αἰς δι' ὀργάνων κτίσις ὁ θεὸς, καὶ σὺ ἂν ἴσως, εἰ μὴ ἡμῶν ὁ θεὸς ἠθέληεν ποιῆσαι. Ex epistola Alexandri.

⁴ *Genuisse filium.* Utebantur potius vocabulis κτισμοῦ & ποιήσεως, de filio Dei, & dicebant ἐξ ὅτι ὄντων γένεσις: & θεὸς τὸ μὴ ὄντα ἐκ τῶ μὴ ὄντος ποιοῦν.

⁵ *Eo pro potestate sui ex nihilo, factum.* Obscure sententiam Arrianorum Severus proponit. Difficultatem tollit Galesinus, cum vocem eo exponit eam ob causam. Galesinus: ὅτι pro potestate.

⁶ *Hujus mali causa, Synodus apud Nicæam.* Socrates 1. 5. Theodoret. 1. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. Sozom. 1. 16. Nicephor. VIII. 14. Euseb. III. vita Constant. 6. 7. seqq.

⁷ *Ex toto orbe.* Fuit concilium primum Occumenicum. Ex omnibus namque Ecclesiis, quæ frequentes in tota Europa, Africa & Asia, convenere Episcopi, Syri, Cilices, Phœnices, Arabes, Palæstini, Ægyptii, Thebani, Afri, Me-

sopo.

toto orbe contrahitur. ¹ ccc. siquidem & duodeviginti Episcopis congregatis, ² fides plena conscribitur: ³ hæresis Arriana damnatur, ⁴ Imperator decretum Episcopale complectitur. ⁵ Arriani nihil contra sanam fidem ⁶ retractare ² ausi, se quoque, ⁷ tanquam acquiescentes, ^{*} nec aliud sentientes,

sopotamii, Persæ, Scythæ, Pontici, Galatæ, Pamphylii, Cappadoces, Asiatici, Phryges, Thraces, Macedones, Achæi, Epirotæ, Hispani. *Euseb. III. de vita Const. VII. 8.*

¹ ccc. siquidem & duodeviginti Episcopis congregatis.] Variæ de numero Episcoporum opiniones, Aegyptii, ut Eutychius, Josephus, & Mahummedanus Ismaël Ibn Ali, bis mille quadraginta octo fuisse referunt, ex quibus ccc. & xviii. de Christi divinitate pronunciarint, reliquis eam sententiam impugnantibus. Græci Latiniq; multum dissentiunt. Quidam cccxviii. pauciores, quidam plures fuisse volunt. Nam sunt qui cccxxxi. tantum Episcopos numerent: reliquos fuisse inferioris gradus volunt. Sacerdotes nempe & Monachos. Sunt qui plures cccxviii. De numero & nominibus horum Episcoporum, vide recondita apud Seldenum Commentario in Eutychii Origines.

² Fides plena conscribitur.] Cujus formulam vide apud Socratem I. 5. Fidem appellat Symbolum fidei à concilio Nicæno conscriptum; plenum autem, quia illa omnibus hæresibus, quæ de patre, & filio ante fuerant, est responsum, certaque fides plenissime constituta, quod in Symbolo Apostolico non fuerat factum. Quæ vero ad Spiritum sanctum pertinent, ea tum intacta relicta, ac post Chalcedonensi concilio pluribus explicata, & aucta. *Sigonius.* Sublata etiam Paschalis controversia. *Peit. II. Eclog. Chron. VI. VII. VIII. IX. X.*

³ Hæresis Arriana damnatur.] Totius controversiæ summa, per voces ὁμοούσιος & ὁμοῦδος exhausta fuit. Quas Eusebius Nicomediæ Episcopus, homo multis Ariis callidior & deterior, cum sequacibus suis, repudiavit. Damnati

tandem sunt, & Arius, Eusebius ac Theognis in exilium ire iussi. *Socrates I. 5.* Damnatio facta his verbis: *Qui dicunt, Erat, quando non erat, & priusquam gigneretur, non erat, aut quod ex nihilo factus est, aut ex alia substantia, vel essentia, dicentes esse aut creatum, aut alterabilem filium Dei, hos tales anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.* Dicitur autem anathema, teste Socrate, sententia contra alicujus blasphemiam auctorem pronunciata, quod perinde nota fiat, ac si in columna incisa publice proponatur. *Sigon.*

⁴ Imperator decretum Episcopale complectitur.] Quippe narrat Eusebius, perfecto concilio, Constantinum misisse litteras in omnes provincias ad episcopos, eosque certiores fecisse de iis, quæ in Nicæno concilio constituta erant, de quaestione Trinitatis, & diei Paschatis celebrandi, simulque edictum litteris adjunxisse, ut omnes ei decreto assentirentur. Eusebius, Socrates & cæteri. *Sigon.* Conditi etiam Canones, quorum ultra xx. hodie spurii. *Perkins.*

⁵ Arriani.] Quorum capita Eusebius Nicomediæ Episcopus, Theognis Nicææ, Maris Chalcedonis, Theon Mariticæ, Secundus Ptolemaidis. *Socrates.* Philostorgius xxii. Episcopos memorat qui pro Ario steterint, ex Lybia superiore sex, ex Aegypto unum, è Palestina duos, è Phœnicia totidem, è Cilicia tres, è Cappadocia tres, è Ponto duos, è Bithynia tres. De quibus vide differentem *Iac. Gothofred.*

⁶ Retractare.] Forte legendum *retractare.* Nisi tamen eo sensu accipias quo Tacitus, *altera die retractant*, id est, cogitationem repetunt.

⁷ Tanquam acquiescentes.] Ipsi Arriani, & in his Euseb. Nicomediensis, Theognis

tientes, Ecclesiis miscuerunt: manebat tamen, in pectoribus eorum, insitum¹ in catholicos viros odium: & adversus quos de fide disceptare non poterant, eos subornatis accusatoribus, fictisque criminibus, appetebant. Itaque primum² Athanasium Alexandriae Episcopum, juris consultum, qui apud Nicænam synodum Diaconus adfuerat, aggrediuntur, absentemque condemnant. Etenim ad crimina, quæ falsi testes congesserant, aggregabant,³ quod Marcellum

atque

gnis Nicææ, Maris Chalcedonensis, subscripserunt concilio Nicæno Hoc ipse Philostorgius Arianus *στωρολογεῖ*, ut Photius observat, & communi consensu Orthodoxi tradunt; *Rufin.* 1. 5. *Socrat.* 1. 5. *Theod.* 7. 8. 13. *Sozom.* 1. 20. & alii. Sed recte Severus, *tanquam acquiescentes*. Nam revera *ὡν δὲ λαὸν* subscripserunt, sub voce *ὁμοῦσις*, *ὁμοῦσιον* *ἀποκλέψαντες*. Et ipsi è regione chirographorum suorum adscripserunt blasphemam *ὁμοῦσις* vocem. *Nicetas* in thesauro *Orthod.* v. 8. & *Philostorg.*

* *Nec aliud sentientes.*] *Theodoretus* 1. 8. *ὡς ἄλλως ἢ ὅτι εἰλικρινῶς* subscripsisse eos refert; *μη̄ ἐξ εἰλικρινίας ἀλλ̄ ὑφ' ἄλλω γνώμῃ*. *Photius.* *ὡς ἂν πρὸς κἀδία πᾶσι κείνοι, πρὸς τὸ λυκῶν ἐργασίῳ*. *Theodor.* 1. 19.

I *In catholicos viros odium.*] *Vincen- tius Lirinensis*, contra hæreses cap. 111. *Id teneamus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est. Hoc enim est vere proprieque Catholicum quod omnia vere universaliter comprehendit. Et cap. 25. Ille est verus & germanus Catholicus, qui quicquid universaliter antiquitus Ecclesiam Catholicam tenuisse cognoverit, id solum sibi tenendum credendumque decernit. Pacianus Epistola ad Sempronianum Novatianum, Christianus mihi nomen est, Catholicus vero cognomen, illud me nuncupat, istud ostendit: hoc probor, inde significor. Qui Catholicus, idem obediens, idem est Christianus atque ita Catholicus Christianus est. Quare ab hæretico nomine noster populus hac appellatione dividitur, cum Catholicus nuncupatur.*

2 *Athanasium Alexandriae Episcopum.*] Post res Nicæno concilio constitutas Eustathius episcopus Antiochenus scriptum edidit, in quo consubstantialem patri filium, quod negaverant Arriani, defendit. Cui Arriani responderunt. Ita recrudescente odio, concilium ad eam rem Antiochiæ habitum est, in quo Arriani Eustathium Antiochenum & Athanasium Alexandrinum episcopos, Catholicorum principes, confictis criminibus accusarunt, atque Eustathium objecto adulterio, ecclesia depulerunt. Athanasium inde adversus falsi adversariorum crimina Constantinus defendit. Quem cum manum mortuo Arsenio defecuisse, sacrum calicem confregisse, & stuprum commississe objicerent, ad eas res concilium Cæsaream anno cccxxiv. advocavit. Athanasius autem, qui illi concilio non affuerat, postero Tyrum accessit, ac refutatis criminibus, concilio nondum dimisso, ad Constantinum se contulit, atque ita absens, quod citatus ad Cæsariense concilium non affuisset, damnatus est. Hæc ex Apologia Athanasii, & Socrate cæterisque. *Sigon.* Vide *Socratem* 1. 20. 21. 22. 23. *Theodorit.* 1. 30. *Sozom.* 11. 24. *Eusib.* 11. vitæ *Const.* 41. *Gothofredus* in *Philostorgium* ad lib. 11. cap. xi.

3 *Quod Marcellum atque Photinum, hæreticos sacerdotes.*] Mire hoc loco res, & tempora à Sulpicio confunduntur. nam Græci, quibus hæc tradere præcipue curæ fuit, hæc ipsa post mortem Constantini facta retulerunt, quæ à Sulpicio, præpostero ordine, in ætatem *Constan-*

atque Photinum, hæreticos sacerdotes, Synodi iudicio condemnatos, pravo studio recepisset. Sed ¹ de Photino, dubium non erat, merito fuisse damnatum: ² in Marcello nihil tum damnatione dignum repertum videbatur, maximeque ei studium partium innocentum accesserat, quod eosdem illos iudices, à quibus fuerat condemnatus, ³ hæreticos esse nemo dubitabat.

Constantini rejiciuntur. Anno cccxxv. vivente adhuc Constantino, teste Socrate, Marcellus Ancyrae episcopus contra Asterium quendam, qui tum editis libris Arrii dogma assererat, librum conscripsit, & dum errorem ejus coarguere voluit, imprudenter sese in contrarium induit, quippe asserens Christum, quomodo Paulus Samosatenus censuerat, solum hominem esse. Cum autem eo anno episcopi Hierosolymis convenissent, Asterii, ut hominis privati, nullam rationem habuerunt, sed à Marcello, ut ab episcopo, libri sui rationem repoposcerunt, eaque re comperta, ut sententia desisteret, præceperunt. ille librum se combusturum promissit. concilio inde Constantinopoli à Constantino advocato, rursus de Marcelli causa disceptarunt. atque eum, contra quam promiserat, librum se comburere velle recusantem, ecclesia spoliavit, ac loco ejus Basilium Ancyram miserunt. Eusebius autem Pamphyli tribus libris editis opinionem ejus redarguit. Hæc Socrates. Anno cccxvii. Marcellus Ancyrae episcopus Romam profectus, Julii Pontificis litteris ecclesiam suam recuperavit. Anno cccxlii. Photinus episcopus Sirmiensis Marcelli discipulus supradictam hæresim renovavit, neque cum Catholicis neque cum Arrianis utique congruentem, nempe filium nullo modo ante secula genitum fuisse, sed in Maria primum initium habuisse, atque hominem tantummodo esse, cum Catholici genitum ab æterno dicerent, Arriani vero tum factum, cum creare Deus mundum constituit. Anno inde cccxliii. Concilium Sardicæ in Dacia Mœsia Catholici habuerunt, in quo fi-

dem Nicænam, quæ oppugnabatur, confirmaverunt, atque Athanasium, ac Marcellum ab Arrianis, ut diximus, damnatos absolverunt, Photinum vero ut vere hæreticum condemnarunt. tum vero Athanasius Marcellum absolutum in communionem recepit, Photinum damnatum non item. Hæc hoc ordine gesta esse, ostendit Socrates, & Sozomenus. Quæ perverse relata esse à Sulpicio constat. Falsum est enim Arrianos vivente Constantino Athanasio objecisse, quod Marcellum, & Photinum damnatos recepisset. Neque enim Athanasius Marcellum recepit in communionem, nisi postquam Sardicensi concilio absolutus est, Photinum autem nunquam. Et Photini causa vivente Constantino tractari non potuit, cum post ejus mortem hæresin suam intulerit. Arriani autem eum neque Hierosolymitano, neque Constantinopolitano concilio, id est, vivente Constantino, absolverunt, sed post Sardicensi concilio absolutus est à Catholicis. Sigon.

1 De Photino, dubium non erat, merito fuisse damnatum.] Episcopi Orientis Sirmii congregati, Φασινον τὸ δόγμα Σαβελλίου ἔλιβου, καὶ Παύλου ἑσμευσσεύς φρονηόντι, condemnarunt, Socrates II. 24. Sozom IV. 5.

2 In Marcello nihil tum damnatione dignum repertum.] Marcellus Ancyrae in Galatia Episcopus, in opinionem Pauli Samosateni: ἢ ἐκὼν, ἢ ἐξ' οὐτονοήσας, delapsus est. Verum postea, cum in concilio Sardicensi ratione ostendisset, se haudquaquam ita sensit, ad episcopatum denuo restitutus est. Socrates I. 24. & II. 16. Sozomen. II. 31.

3 Hæreticos esse nemo dubitat.] Catholici.

6 bat. 1 Cæterum Arriani non hos potius, quam 2 Athanasium, 7 remove cupiebant. Itaque Imperatorem eo usque compellunt, ut Athanasius exulatum ad Gallias mitteretur.

1 LII. Mox 3 in Ægypto octuaginta episcopi congregati, 2 Athanasium injuste condemnatum esse, pronunciant. 4 Res ad Constantinum refertur. Jubet ex toto orbe, 5 apud Sardicam, episcopos congregari: atque omne iudicium, quo Athanasius damnatus fuerat, retractari. 6 Inter hæc Constantinus moritur: 7 Synodus congregata, jam Constantino Imperatore,

lici maxime eo nomine ad absolutio- nem Marcelli inclinarunt, quod is ab Arrianis hæreticis fuerat condemnatus. *Signonius.*

1 Cæterum Arriani.] Quam vellem, hanc partem nunquam attigisset Sulpicius! confundit enim tempora Constantini patris, hominis Catholici, cum temporibus Constantii Arriana labe imbuti. Quod postea fecere quoque alii, hanc historiam multis erroribus depravantes. Athanasius enim à Constantino Magno in Gallias relegatus est, antequam Photini nomen in Ecclesia increderet. *Signon.*

2 Athanasius exulatum ad Gallias mitteretur.] Socrates 1. 23. Sozom. 11. 29. Niceph. VIII. 58. Quidam ferunt Constantinum id fecisse σκόπησεν Ἐνωθῆναι τὴν ἐκκλησίαν, ἐπεὶ δὴ Ἀθανάσιος πάντη κρινονήσεται τοῖς ἐξ Ἄρειον ἐξεπέρι. Relegatus est Treveros.

3 In Ægypto octuaginta Episcopi congregati.] Hujus concilii nemo præter hunc alius meminit. *Signon.*

4 Res ad Constantinum refertur.] Hæc sibi non constant. *Giselin.* Nihil fingi potest perversius. Nam Concilium Sardicense rogatu Constantis, & permissu Constantii actum est in Dacia anno decimo, postquam Constantinus pater vita decesserat, in quo, ut dixi, fides Nicæna est confirmata, Athanasius, & Marcellus absoluti, Photinus condemnatus. *Signon.*

5 Apud Sardicam.] Σαρδικὴ πόλις

Ἰλυειῶν. Ubi sub Constantio Imp. Concilium habitum. De quo *Socrates* II. 16. *Theodoret.* II. 7. 8. In hoc concilio Orientales schisma fecere, quod Occidentales Athanasium & Paulum è conventu expellere nollent. Igitur Philippopoli in Thracia alio concilio instituto, τὸ μὲν ὁμοῦσιον ἀναθεματίζουσι, τὴν δὲ Ἐνωθῆναι δόξαν, ἐπιτολὰς συζητήσαντες, πάντως ἔδειξιον.]

6 Inter hæc Constantinus moritur.] Moritur Constantinus anno cccxxxvii. Concilium Sardicæ habetur anno cccclvii. Vide, quam hæc omnia labent! *Signon.* Anno Imperii xxxi r. *Epiphani.* de mensur. & ponder. *Euseb.* iv. Vita Constant. 53. & alii. *Philostorgius* ait cum *Φαρυμάκτις* à fratribus interfectum. Quod alii non produunt, nisi quod *Zonaras* & *Cedrenus* ajunt opinionem eam percubuisse. Vide *Gothofr.* ad *Philostorg.* II. xvii. *Donatio* ejus, qua fertur Italiam cum occidente Sylvestro donasse, commentitia est, nec habetur apud ullum probatum veterem auctorem. *Cusan.* de concord. Cath. III. 2. *Naucerus* II. gener. xi. *Antoninus* 1. parte Hist. Tit. 8. cap. 2. & alii.

7 Synodus congregata, jam Constantino Imperatore, Athanasium absoluti.] Verum utrunque, falsum illud, Sardicæ vivente Constantino episcopos convenisse. *Signon.* Athanasius è Gallia literis Constantini F. revocatus est. Hinc forte error Sulpicio, ut quæ sub Constantino